

Skutki dominacji magnaterii

Po zwycięstwie wraz z królem nad średnią szlachtą w 1607 roku magnateria stale powiększała swoją władzę. Coraz większe kresowe latyfundia magnackie zapewniały im dominującą pozycję w państwie. Z czasem przestali się oni liczyć także z władzą królewską. Ważniejszy dla nich był często interes własnej rodziny, a nie dobro państwa. Przykładem mogą być tu kresowi magnaci prowadzący swoją własną politykę zagraniczną, która powodowała często konflikty z sąsiadami. Innym przykładem może być postawa Radziwiłłów, którzy w czasie najazdu szwedzkiego sprzymierzyli się z najeźdźcą. W 1667 roku miał miejsce antykrólewski rokosz Jerzego Lubomirskiego (zwycięstwo króla nad rokoszanami w bitwie pod Mątwami), w wyniku którego abdykował Jan Kazimierz (zrezygnował z powodu niemożności zreformowania państwa). Poprzez instytucję liberum veto magnaci nie dopuszczali do wprowadzenia żadnych reform w państwie. Za wszelką cenę starali się utrzymać przestarzały system gospodarowania zapewniający im dominację w państwie. Na tle państw zachodnio europejskich gospodarka Rzeczypospolitej była jednak coraz bardziej przestarzała. Armia była nieliczna, gdyż magnaci woleli utrzymywać swoje prywatne oddziały walczące tylko w ich interesie. Wszystko to doprowadziło do kryzysu instytucji państwowych w XVIII wieku, którego efektem była utrata znaczenia na arenie międzynarodowej, rozbiory, a w końcu upadek Rzeczypospolitej.